

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**Калашніков В.І., Ткаченко С.М.****ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»**

Стаття присвячена питанням розвитку міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів України. В роботі розглянуті системи транснаціональної освіти та системи академічної мобільності студентів. На прикладі німецького технічного факультету показана робота схеми включеного навчання, що реалізована у ДонНТУ.

Інтеграція України до європейського економічного простору потребує більш поглибленої інтеграції вищих навчальних закладів у європейський освітній та науковий простір. Основною метою такої співпраці є створення сумісного навчального й наукового середовища для швидшого реагування вищих навчальних закладів (ВНЗ) на підготовку фахівців та виконання наукових досліджень з урахуванням сучасних потреб розвитку суспільства. Вирішити ці завдання можуть лише ті навчальні заклади, у яких створено необхідне іншомовне середовище з організацією включеного навчання студентів та спільної підготовки аспірантів у ВНЗ-партнерах [1].

Аналіз інформації з розвитку міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів показує, що намітилася чітка тенденція інституціонального характеру організації таких зв'язків: система транснаціональних освітніх послуг та система академічної мобільності студентів [1,2].

В матеріалах конференції у Берліні «Міжнародний діалог в освіті» (23-24 жовтня 2012 року) чітко виділяється тенденція розвитку транснаціональної освіти. Транснаціональна освіта (cross-border education) є поняття для опису різних форм інтернаціоналізації вищих навчальних закладів.

Транснаціональна освіта – це вищі навчальні та освітні курси, окремі початкові моделі за кордоном, для яких вищий навчальний заклад-засновник несе академічну відповідальність. Така форма міжнародної співпраці автоматично сприяє підвищенню рівня освіти та авторитету вищого навчального закладу-засновника за кордоном.

Піонерами в розвитку транснаціональної освіти є Австралія, Великобританія та Сполучені Штати Америки. При цьому, вищі навчальні заклади цих держав, в основу транснаціональної освіти, ставлять пошук нових джерел фінансування. На відміну від провідних навчальних закладів, в першу чергу Великобританії та США, німецькі навчальні заклади ставлять в основу транснаціональної освіти питання академічної відповідальності.

Що одержують німецькі навчальні заклади:

- підвищення свого національного і міжнародного іміджу як партнера для вищих навчальних закладів та економіки;
- розвиток інтернаціональних процесів у своїй державі;

- рекрутування за кордоном студентів та молодих учених;
- Що одержує закордонний вищий навчальний заклад:
- імпортує know-how в зміст освіти та управління наукою;
- отримує підтримку для реалізації національних освітніх проектів;

В умовах фінансової скрути українських навчальних закладів позиція Німеччини створює сприятливі умови для розвитку зв'язків українських та німецьких вищих навчальних закладів з залученням коштів німецької сторони. За рахунок цього, Німеччина підвищує привабливість німецьких навчальних закладів і науки, реалізує за рахунок експорту освітніх послуг важливі цілі своєї політики розвитку культури та освіти. Така форма міжнародної співпраці автоматично сприяє підвищенню рівня освіти та авторитету навчального закладу – засновника за кордоном.

Для українських вищих навчальних закладів така позиція Німеччини створює сприятливі умови для розвитку транснаціональної освіти. Ці світові тенденції знаходять відображення у Донецькому національному технічному університеті (ДонНТУ). По-перше, це подальший розвиток англійського технічного факультету. По-друге, це розвиток академічної мобільності студентів, яка базується на основі партнерських відносин ДонНТУ з закордонними закладами.

Метою академічної мобільності студентів є:

- підвищення якості освіти на кафедрах – партнерах;
- підвищення ефективності наукових досліджень за рахунок залучення досвіду вищого навчального закладу – партнера;
- підвищення конкурентоздатності випускників на українському та міжнародному ринках праці;

Досвід німецького технічного факультету [3] показує, що запорукою розвитку наукового співробітництва кафедри з закордонним навчальним закладом є організація включеного навчання за кордоном. Німецький технічний факультет створює [4] умови для подальшого навчання в системі академічної мобільності студентів, які закінчили перший курс навчання на «добре» та «відмінно» з семи спеціальностей: «Системи програмного управління», «Мехатронні системи машинобудівного обладнання, «Електричні станції. Відновлювальні джерела енергії», «Системне програмування», «Комп'ютерні системи», «Системи автоматизованого управління», «Телекомунікаційні системи». Зміст дисциплін спеціальної підготовки в бакалавратурі корегується з урахуванням подальшого включення цього навчання в Магдебурського та Штудгардського університетів. Після зарахування на НТФ для студентів організується інтенсивний курс німецької мови в обсязі 8 годин на тиждень. На 8-мому семестрі студенти складають іспит за рівнем B-1 (вільне володіння німецькою мовою). Починаючи з 6-го семестру, окремі дисципліни читаються на німецькій мові викладачами спеціальних кафедр факультету. Отже, викладання спеціальних дисциплін німецькою мовою потребує неперервного підвищення мовної (технічної) компетенції викладачів через систему постійно діючих курсів підвищення кваліфікації на факультеті та

стажування у Німеччині. Всі студенти можуть і захищають бакалаврські роботи на німецькій мові, для чого, на кожній спеціальності створені спеціалізовані лабораторії, які оснащені сучасною німецькою технікою та комп'ютерними технологіями.

Після складання іспитів до магістратури з числа бакалаврів НТФ формується магістратура факультету. Для спеціалізацій «Системи програмного управління», «Мехатронні системи машинобудівного обладнання», «Електричні станції. Відновлювальні джерела енергії», «Системи автоматизованого управління» організується включення навчання в Магдебургському університеті, а для магістрантів спеціальності систем програмування та комп'ютерні системи організується навчання по індивідуальному плану в Штудгардському університеті.

Зміст навчальних дисциплін в Магдебургському університеті і у ДонНТУ повністю синхронізовано. Включене навчання продовжується один семестр, в кінці семестру складається DSN – іспит. До написання магістерської роботи в Магдебургському університеті допускаються студенти на конкурсній основі, які склали іспити в Магдебургському університеті із середнім балом 2,5 (добре) та склали DSN – іспит. Допущені до підготовки магістерської роботи, та після її завершення отримують диплом магістра за своєю спеціальністю. Кращі випускники НТФ мають можливість подальшого навчання в аспірантурі Магдебургського та Штудгардського університетів. Випускники німецького технічного факультету мають добру перспективу працевлаштування, як на сучасних українсько-німецьких підприємствах, так і на українських підприємствах з активним розвитком міжнародної співпраці.

Таким чином, розвиток міжнародної співпраці в сфері освіти, найбільш ефективно будується на основі організації включеного навчання студентів, що стимулює розвиток сумісних наукових досліджень, підвищення рівня освітніх послуг та їх зближення з європейськими освітніми стандартами, стимулює підготовку та підвищення кваліфікації викладачів з володінням іноземної технічної мови.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Global Education Digest 2009: Comparising Education Statistics across the World. – UNESCO Institute for Statistics: Montreal, 2009. – 264 p.
2. Авшенюк Н. Соціально-економічні детермінанти розвитку транснаціональної вищої освіти на зламі XX-XXI століть / Н. Авшенюк // Порівняльна професійна підготовка. – Київ, 2011 – № 1. – С. 52 – 61.
3. Офіційний сайт Німецького технічного факультету ДонНТУ. Режим доступу: <http://dtf.donntu.edu.ua/>
4. Калашніков В.І. Болонський процес, досвід Німеччини, віддзеркалення в Україні / В.І. Калашніков, Ф. Паліс // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». – Харків, 2005 – № 45. – С. 20 – 22.